

LEKTYR

Detta är historien om Thorsten de Mander på Långö enslingen, vikingen, levnadskonstnären, djurvänner

te sörm lämnarna just nu är utan tvekan
ning en som man med travestering av Ed-
vilken "bott vid en segelled hela sitt
vet och ensamheten är för de Man-
40 år bor han mol och är så ansatt
de 70 fyllda och är så ansatt
är fot med hjälp av käp-
bo ensam i sin stuga
upp. Han sköter
t. De är för
brins

En Särpling med färg

Detta är historien enslingen, vikingen

En av de segaste och envisaste sörmänningarna just nu är utan tvekan Thorsten de Mander på Långö; vikingen som man med travestering av Edvard Persson kan besjunga såsom den vilken "bott vid en segelled hela sitt liv och sett fartygen komma och gå". Havet och ensamheten är för de Mander nödvändiga livsbetingelser. Sedan nära 40 år bor han mol allena i sin stuga på Långö i Trosa skärgård. Nu är han snart de 70 fyllda och är så ansatt av värk i benen att han endast kan ta sig fram fot för fot med hjälp av käppar. Ändå vill han inte ge upp sin kamp, vill fortsätta att bo ensam i sin stuga utan annat sällskap än de två korna, en katt, sex höns och en tupp. Han sköter sina djur med omsorg och vill ha dem kvar så länge som möjligt. De är för de Mander inte bara osjäliga djur; de är hans vänner och enda sällskap.

Det är färg över denne särpling som inte vill byta ut ensamheten och besvärligheterna mot en lättare, mer ombonad miljö. Han är något av en filosof som ser på tillvaron och skeendet med sin speciella blandning av ömhet, ironi och humor.

Livsrytmen är enahanda med litet fiske, pyssel med djuren och de inomhussysslor som vardagsrutinen oundgängligen kräver. Ändå tycker de Mander hans liv är omväxlande; ett fartyg i synranden, ett rådjur eller en hare på gårdstunet (de är nästan tama så här års), små händelser i ladugården, ett eller annat besök på ön. Ja, det finns så mycket som bryter vardagen om man inte har större pretentioner än de Mander i sin ensamhet. Ensam för resten, nej de Mander är inte ensam, trots att han är den enda människan på ön med flera kilometer till närmaste granne som bor på fastlandet. Nej, han har tingen omkring sig, djuren, alla sjöfågellarna och havet som sällskap. Inte heller blir det någonsin tyst där ute. Havet sjunger sin ständigt skiftande melodi för denne den trognaste av sina vänner. Han åtog sig en gång för nära 40 år sedan frivilligt rollen av ensling. Han vill inte byta om han kan slippa. Vad är litet besvär med värk och gikt mot känslan av frihet och oberoende, mot förmånen

Med hjälp av kälken går det rätt hyggligt att förflytta sig till och från ladugården.

Om Thorsten de Mander på Långö en, levnadskonstnären, djurvännern

Någon fesmat blir det väl inte som de Mander pysslar ihop vid spisen men att det inte saknas kalorier i födan det vittnar kilona om

att få se en röd sol höja sig ur glittrande vågor en stilla sommarmorgon eller den där hisnande känslan inför elementens raveri?

— Flytta? Nja, det är klart att det kanske skulle bli bekvämare, menar de Mander, men inte skulle jag trivas. Det är så böjligt och bråkigt på fastlandet. Jag skulle kunna få det bättre säger de. Tro det, kan det vara så mycket att ha det där de kan njuda på? Neej, jag stannar alltså hos mina kor och höns så länge jag kan.

Stor djurvän

Thorsten de Mander är den borste djurvännern. Än i dag berättar

upp fodret och så blir det ju gödsel också. De står i kontraktet att jorden ska skötas och då måste den ju gödslas om man skall uppfylla bestämmelserna.

Att atombomben är skuld till att korna blivit gallkor håller de Mander hårt på.

— Det gick ju bra förut att få kalvar innan di börja med atombomber så varför skulle det inte gå lika bra nu om inte just den var orsaken?

Han är god vän med alla, både med människor och djur och han har också ett fint sinne för humor. Med glimten i ögat berättar han gärna om den där gången då Pysen höll på att skrämma slag på en stadsjanta. Pysen var van att få socker när det kom någon

numera pensionär men så sent som för tre år sedan tog han om arrendet för en femårsperiod.

— Nog ska ja försöka krängla mej fram de här två åren som ja har kvar på arrendet. Se'n blir det väl någon råd, menar den okuvliga enslingen

Stugan är gammal, byggd 1814, och kanske inte så varm nu när kylan smäller kring knutarna.

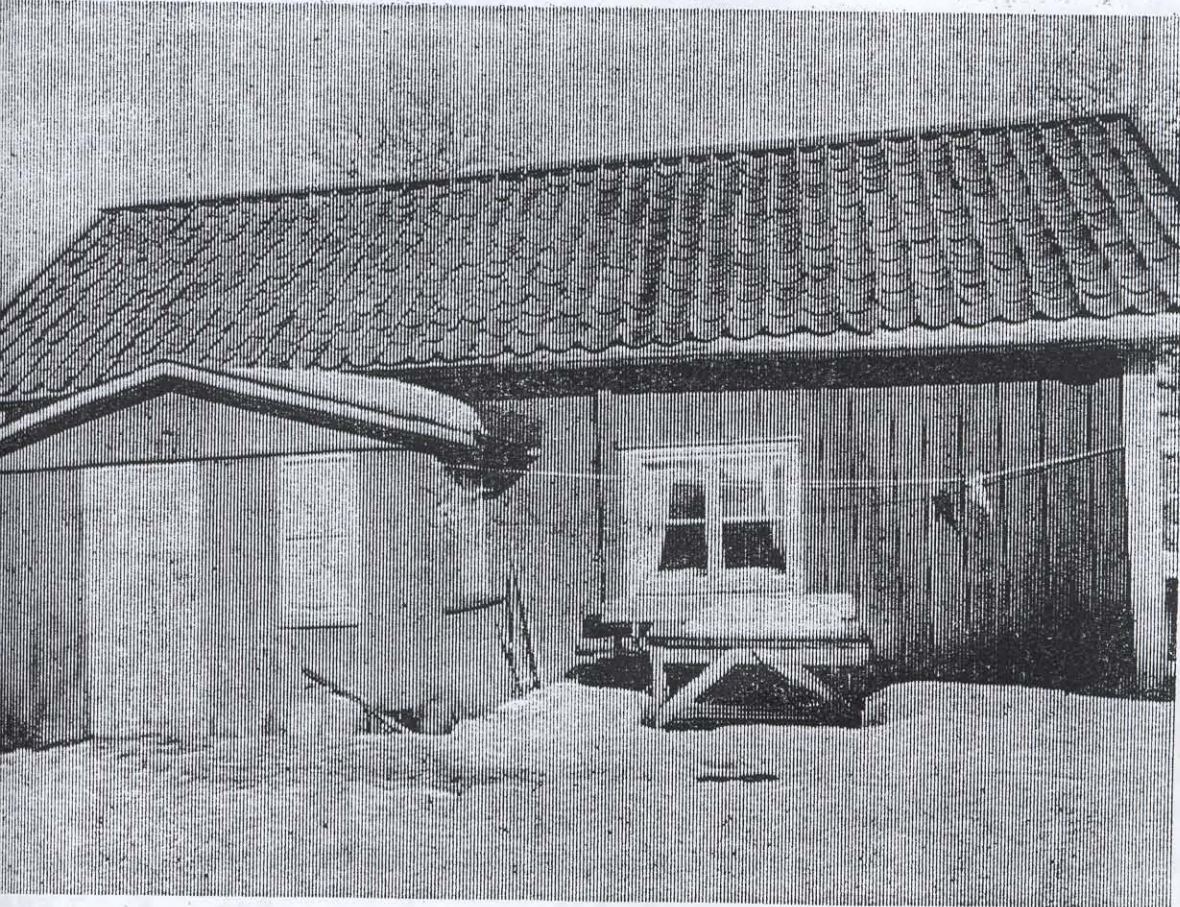
sa mot fjärran mål. Men han vill inte följa med; Långö är hemvist under hans tid i jämmersdalen, på eget initiativ har han sökt sig hit och frivilligt lämnat han inte sin ö — inte än på några år i alla fall.

Sedan benen blev så här skröpliga blir det inte så många utflykter bort från hemön. På öppet vatten går det ju med hjälp av båt men över isarna kan han inte längre komma någonstans. Sist han lämnade hemmabryggan var den 1 dec då han rodde in till Stensunds brygga där närmaste grannen finns. I övrigt har han inte varit borta från ön sedan mitten av november då han var i Trosa och vinterprovianterade. Han får köpa stora mängder pro-

 IVAN BRATT
skrev
texten

Korna är för de Mander inte bara osjäliga djur, de är hans vänner och sällskap. Trots de vän-
skande benen tar han sig till ladugården tre gånger om dagen. "Kokräka ska väl inte straffas
för att mina gamla skänker ä tokiga" säger han.

Ladugården är byggd 1814. Den är kanske inte så varm men har i alla fall luftcirkulation, det har
rättorna ordnat påstår de Mander.

sedan hällde kalvmjölken i sjön.
— Kalvkräke höll på att dricka
ur hela Östersjön, så han trodde
de va mjölk så länge vattnet i
strandskoningen va vitt.

Till för några år sedan fanns
det fyra kor och en häst på
Långö. Numera är det bara två
kor kvar och en av dem har inte
mjölkat på fem år. Hon är sk
gallko, får inga kalvar och
producerar följaktligen ingen
mjölk. I flera år hade de Mander
två sådana improduktiva kossor
men i fjol bytte han till sig en
som väntade kalv och som nu ger
några liter mjölk pr dag. En
dricker de Mander ur själv men
den större delen häller han helt
sonika ut.

Den ena kon heter Lotta och
är femton år, den andra, som he-
ter Klara, är rena backfischen
med bara tio år på hornen. Tre
gånger pr dag knallar sig de
Mander ner till ladugården. Det
går sakta, steg för steg, och nu
på vintern skjuter han en kälke
framför sig som stöd. Det ford-
ras envishet i hög grad för att
fullgöra ladugårdsturena men de
Mander har hittills inte gett av-
kall på vanan att pyssla om dju-
ren tre gånger pr dag hur högt
ben och leder än jämrar sig.

— Det är de här gamla
skänkerna (benen) som inte
längre vill vad ja själv vill. Om
jag vill ut på sjön tex vill
skänkerna stanna hemma och
då värker de så etterbefängt så
ja måste lyda dem. I vinter har
ja inte kunnat komma ut å få
mej en enda gädda bara för
värkens skull. Si den blir värre
när de är kallt och då får ja
ont i händerna också. Men till
lagår'n måste ja ju i alla fall.
Kokräka ska väl inte straffas
för att mina gamla skänker är
tokiga.

Till för fyra år sedan hade de
Mander också en häst på ön. Han
hette Pysen och var nästan kus-
ligt mänsklig efter många års
samvaro med en omtyckt husbon-
de. Men så blev Pysen sjuk och
en morgon låg han död i stallet.
28 år var han och sörjdes av sin
husbonde som en kär vän och
kamrat.

Beträffande det här med
mjölkproduktionen tycker de
Mander det kan vara lika bra utan
så mycket mjölk. Den ekonomis-
ka faktorn räknar han inte så
hårt med.

— De är väl inte så noga med
mjölkskvättarna. Ja dricker de ja
vill ja och det som blir över häl-
ler jag ut. Om nu kokräka inte
kan få kalv bara för den där
atombombens (!) skull måste de
väl få leva i alla fall. Ja har ju
jordbruk och någon måste äta

kom kärvtänligt emot henne i hopp om en sockerbit. Flickan blev rädd, trodde hästen skulle äta upp henne varför hon satte sig i säkerhet på dasset. Där inne stod jantan och skrek på hjälp och utanför stod Pysen och gnäggade. Aven de Mander tillåter sig ett gnägg vid hågkomsten.

SVEIN LEINDAHL

tog bilderna

— Men ja eldar så nog står ja mej och stugan duger gott så länge ja behöver den. Ja har haft några rättor inne men har lyckats ta död på de flesta. Fast nå'n blev de väl kvar för i natt hörde ja en jäkel knapra under sängen Men egentligen är de ju bra de här smädjuren. De gnager hål så man alldeles gratis får luftcirkulation i kåken.

Från sin ö kan de Mander stå och titta på fartygen i den inre segelleden, kan följa dem med blicken ganska långt på deras re-

sparas över neia vintern på ön. Men ibland händer "handlarna i Trosa" kommer långa vägen ut med välkomna färskvaror.

Sjuk en enda gång

Det här med de Manders "skänk" härleder sig sex, sju år tillbaka i tiden. Då blev de sämre men med hjälp av kappor och toltalt ignorerande av smärtor och besvär klarar han sig. Innan det onda i benen hade han varit sjuk endast en gång. Det var 1946 då han blev svårt ansatt av något han inte visste vad det var.

— Då var det allt bra knalligt med mej och bena ville inte bära. Ja fick krypa till lagår'n varje gång djuren skulle skötas och

Forts. nästa sida

Thorsten de Mander tycker att läsa. Han har eget motordrivet kraftverk men när detta bland strejkar kommer den gamla fotogenlampan till heders igen.